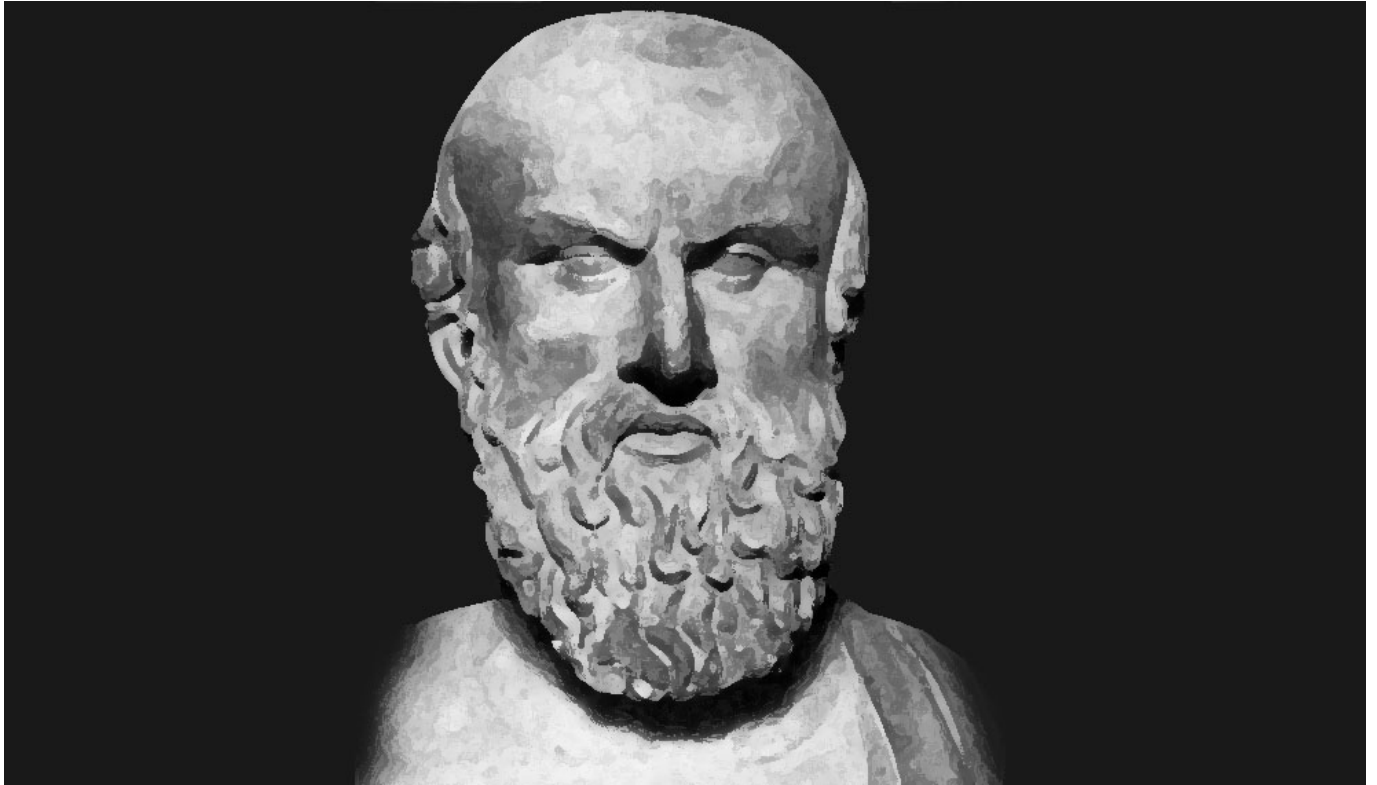

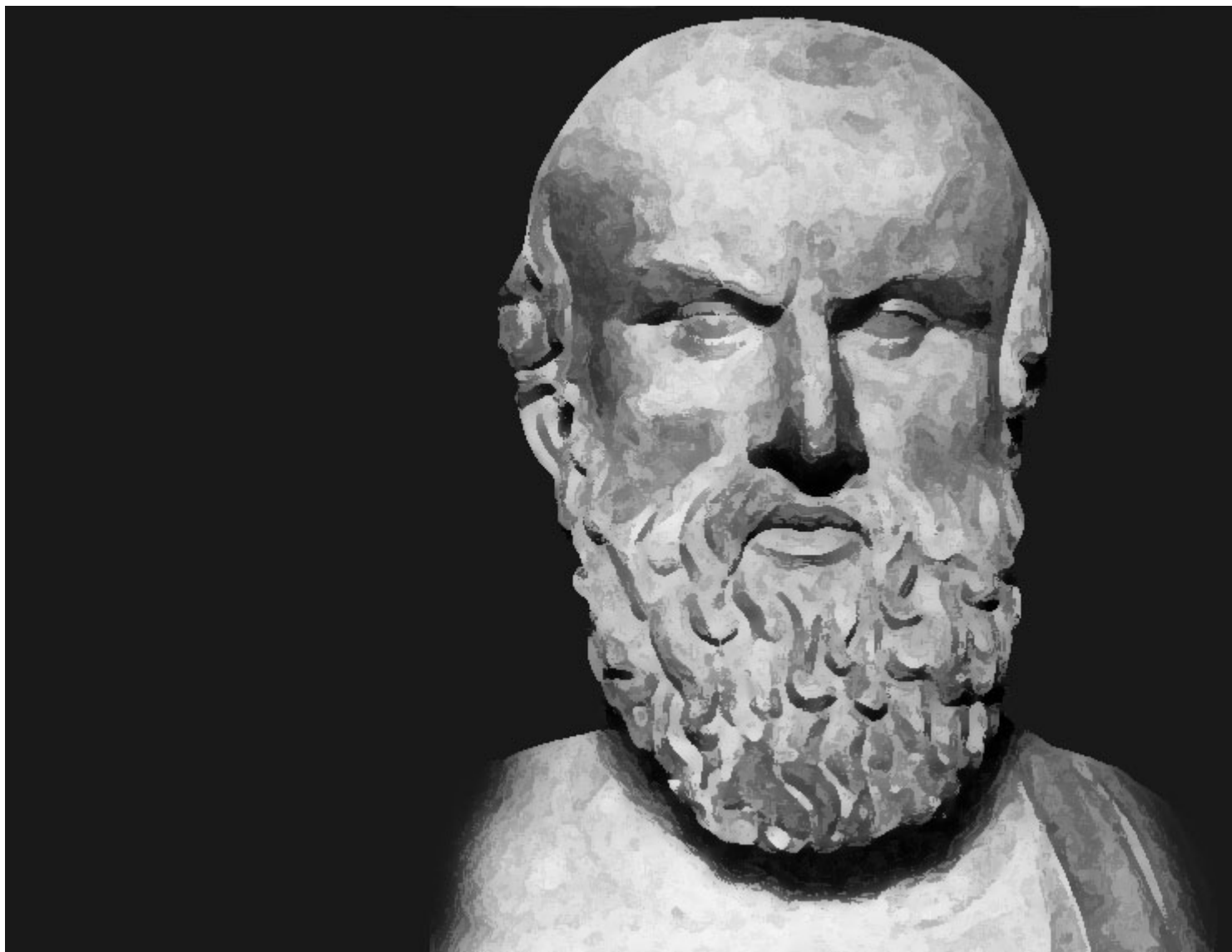
24 Αυγούστου 2020

Μαθήματα δημοκρατίας προς έναν τύραννο

Επιστήμες / Φιλοσοφία

Κωνσταντίνα Γογγάκη, Επ. Καθηγήτρια Παν/μίου Αθηνών

Ο διάλογος του Ξενοφώντος Ιέρων διεξάγεται ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών Ιέρωνα και στον (εικονιζόμενο) διάρκεια διαμονής του τελευταίου στο παλάτι των Συρακουσών.

Η αρχική πρόθεση του Ξενοφώντος ήταν να αναδείξει τα προτερήματα ενός ηγεμόνα, την τέχνη του να κυβερνά, καθώς και την τέχνη των κυβερνωμένων να υποτάσσονται στον τύραννο. Χρησιμοποιώντας, όμως, ο Ξενοφών την σωκρατική μέθοδο της μαιευτικής, που αποτελούσε την προσφιλή μέθοδο του δασκάλου του, οδηγείται διαλεκτικά στην ανάδειξη των προβλημάτων και των μειονεκτημάτων του καθεστώτος της τυραννίας, καθώς συσσωρεύονται οι μεγάλες δυσκολίες μιας πολιτικής που δεν μπορεί να υπερκεράσει η τυραννία.

Περιτριγυρισμένες από ισχυρότατα τείχη που είχαν μήκος 28 χιλιόμετρα, οι Συρακούσες στολίζονταν από θαυμάσια ανάκτορα, όπως αυτό του Ιέρωνα, καθώς και το περίφημο θέατρο των Συρακουσών, το οποίο επρόκειτο για ένα αριστούργημα αρχιτεκτονικής και ακουστικής. Ο Σιμωνίδης, μετά από τα πολλαπλά «προβλήματα της τυραννίας» τα οποία του εκμυστηρεύεται σε

δραματικό τόνο ο Ιέρων, προβαίνει σε μια αλληλουχία διδαχών προς τον τύραννο, τις οποίες του προτείνει να υλοποιήσει. Οι διδαχές αυτές αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της πολιτικής δυσλειτουργίας της τυραννίας, στην επίλυση των δυσχερειών που επισημαίνει ο τύραννος, στην αποσόβηση της διαφαινόμενης έντασης μεταξύ του Ιέρωνα και των πολιτών και στην ανάπτυξη φιλικών δεσμών μεταξύ τους. Τελικά, ο Σιμωνίδης διδάσκει... μαθήματα δημοκρατίας τον Ιέρωνα, τα οποία, ωστόσο, είναι αδύνατον να εφαρμοστούν, αφού εκείνος προς τον οποίο απευθύνονται δεν συνιστά παρά μια τυπική περίπτωση τυράννου. Αν, δηλαδή, μπορούσε ο ίδιος να εκτιμήσει την αξία ενός δημοκρατικού καθεστώτος, τότε βέβαια δεν θα είχε υιοθετήσει ως αρχή του την εξουσία του ενός.

Τα λόγια του Σιμωνίδη προς τον Ιέρωνα, τη στιγμή που ο τελευταίος αποτελεί έναν στυγνό και αδίστακτο μονάρχη, κρύβουν κάποιον ρομαντισμό ή και κάποια αφέλεια από μεριάς Σιμωνίδη, αφού πιστεύει ότι θα επηρεάσει δήθεν τον Ιέρωνα σε τέτοιο βαθμό, ώστε να αλλάξει την πολιτική του νοοτροπία. Ίσως, όμως, κατά κάποιο τρόπο, τα διδακτικά λόγια του Σιμωνίδη να αποκοιμίζουν τις ενοχές της δικής του συνείδησης, καθώς αν και ο ίδιος γνωρίζει ότι ο Ιέρων απέχει παρασάγγας από τη δημοκρατία, ωστόσο αποδέχεται την εύνοιά του και τα δώρα του, του γράφει εγκώμια επί πληρωμή, και αρέσκεται στο να διατηρεί φιλικές σχέσεις με αυτόν ο οποίος επέβαλλε τυραννικό καθεστώς στην ωραιότατη και καταστόλιστη πόλη όπως αποκάλεσε ο Κικέρων την πόλη των Συρακουσών.

Με τον διάλογο αυτό επισημαίνονται τα εγγενή ελαττώματα της εξουσίας αυτής, του ενός. Όσα προτείνει ο Σιμωνίδης να υλοποιηθούν από τον Ιέρωνα, αποκαλύπτουν δια του αντιθέτου την πολιτική στενωπό της τυραννίας, και τις δημοκρατικές ελλείψεις της. Τελικά, προβάλεται η πολιτική ανεπάρκεια και η καταδίκη της τυραννίας, από έναν άνθρωπο μάλιστα - τον Ξενοφώντα - ο οποίος αφιέρωσε ολόκληρη τη ζωή του στην υμνολόγηση και στην πολιτική υπεράσπιση της τυραννίας.

Παρατήρηση: Το άρθρο είναι η περίληψη του τρίτου μέρους της διάλεξης «Τριλογία του τυράννου Ιέρωνα» (γ' μέρος: Μαθήματα δημοκρατίας προς έναν τύραννο. Ξενοφώντος, Ιέρων), της Επίκουρης Καθηγήτριας του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Κωνσταντίνας Γογγάκη, που πραγματοποιήθηκε σε εκδήλωση της Εταιρείας των Φίλων τού Λαού, στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας «Ξενοφών και παιδεία». Η κ. Γογγάκη ήταν προσκεκλημένη του Ομότιμου Καθηγητή Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Λεωνίδα Μπαρτζελιώτη.

<https://bit.ly/3gkLT3r>